

■ Marlena Jabłońska

Sprawozdanie z działalności statutowej Sekcji Edukacji Archiwalnej Stowarzyszenia Archiwistów Polskich za lata 2017–2022

I. Informacje ogólne

Zarząd

przewodnicząca sekcji – dr hab. Marlena Jabłońska prof. UMK
wiceprzewodnicząca – dr Agnieszka Rosa
sekretarz – dr Hubert Mazur
członkowie – dr Ilona Florczak, dr Zuzanna Jaśkowska-Józefiak,
dr Tomasz Matuszak, dr Małgorzata Szabaciuk

II. Działalność statutowa

W latach 2017–2021 Sekcja Edukacji Archiwalnej Stowarzyszenia Archiwistów Polskich zorganizowała jedną konferencję. Było to forum dyskusyjne „Kształcenie archiwistów i zarządców dokumentacji w dobie pandemii”. Odbyło się ono 26 marca 2021 r. z wykorzystaniem narzędzia MS Teams. Spotkanie stanowiło płaszczyznę do wymiany refleksji i doświadczeń na temat zmian w kształceniu archiwistów i zarządców dokumentacji. Reżim sanitarny i wprowadzenie zajęć zdalnych na polskich uczelniach spowodowało konieczność przemodelowania form i metod kształcenia oraz wykorzystania środków dydaktycznych przede wszystkich na kursach praktycznych i metodycznych. Każdy z ośrodków akademickich i każdy z prowadzących zajęcia, stając przed koniecznością modyfikacji treści, form i metod nauczania, w odmienny sposób reagował na te zmiany. Właśnie tym indywidualnym rozwiązaniom poświęcona była dyskusja. Rozmawiano przede wszystkim o możliwościach realizacji zajęć z zakresu metodyki np. opracowania, udostęp-

niania, kursów z zakresu zarządzania dokumentacją (zwłaszcza praktyki kancelaryjnej), edukacji i popularyzacji, praktyk i objazdów naukowych w warunkach zdalnych. W trakcie spotkania głos zabrali członkowie Sekcji Edukacji Archiwalnej: dr Dorota Drzewiecka, dr Bartosz Drzewiecki, dr Ilona Florczak, dr Zuzanna Jaśkowska-Józefiak, dr Magdalena Niedźwiedzka, dr Marcin Smoczyński, dr Małgorzata Szabaciuk, dr Tomasz Matuszak, dr Magdalena Wiśniewska-Drewniak. Jako moderatorzy wystąpili prof. Marlena Jabłońska i dr Hubert Mazur. W spotkaniu uczestniczyło ok. 50 osób.

W okresie sprawozdawczym Sekcja Edukacji Archiwalnej współorganizowała, bądź wspierała finansowo i merytorycznie, następujące konferencje i wydarzenia naukowe:

- konferencję „100-lecie polskich archiwów państwowych” zorganizowaną przez Instytut Historii Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu (2018 r.);
- V Forum Edukatorów Archiwalnych w Łodzi wraz z Archiwum Państwowym w Łodzi, Instytutem Pamięci Narodowej – Oddział w Łodzi i Wydziałem Filozoficzno-Historycznym Uniwersytetu Łódzkiego (2018 r.);
- panel poświęcony edukacji archiwalnej pt. „Edukacja i popularyzacja” podczas XX Ogólnopolskiego Zjazdu Studentów Archiwistyki (Toruń, 25–27 kwietnia 2018 r.) został objęty patronatem Sekcji Edukacji Archiwalnej;
- organizację XXIII Ogólnopolskiego Zjazdu Studentów Archiwistyki (Toruń, 1–3 czerwca 2022 r.);
- VI Spotkania Forum Edukatorów Archiwalnych w Koszalinie wraz z Archiwum Państwowym w Koszalinie (2019 r.);
- VII Wiosenne Spotkania Archiwalne organizowane przez Instytut Historii i Archiwistyki Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu (2021 r.);
- VIII Toruńskie Konfrontacje Archiwalne organizowane przez Instytut Historii i Archiwistyki Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu (2021 r.);
- dr hab. Marlena Jabłońska prof. UMK na konferencji „Zadania archiwisty w dobie cyfryzacji vol. 2: Potrzeby edukacyjne archiwistów” zorganizowanej przez warszawski Oddział Stowarzyszenia Archiwistów Polskich w Filmotece Narodowej 25 października 2019 r. wygłosiła referat „System kształcenia archiwistów i zarządców dokumentacji w Polsce. Stan obecny i perspektywy zmian”.

W 2020 r. Sekcja Edukacji Archiwalnej nie realizowała konferencji, sympozjów i wystaw z uwagi na ogłoszony w marcu 2020 r. stan epidemii. Z powodu

pandemii nie odbył się Zjazd Studentów Archiwistyki w Siedlcach, w organizację którego miała się włączyć Sekcja Edukacji Archiwalnej.

W 2020 r. ukazała się publikacja *Wydawnictwa archiwów a edukacja. Rzecz o działalności wydawniczej archiwów w kontekście działań edukacyjnych i popularyzatorskich*, red. H. Mazur, A. Rosa, Warszawa 2020, której redaktorami oraz autorami poszczególnych rozdziałów są członkowie Zarządu Sekcji Edukacji Archiwalnej (J. Jaśkowska-Józefiak, H. Mazur, A. Rosa). Praca ta stanowi pokłosie współorganizowanego przez Sekcję Edukacji Archiwalnej Forum Edukatorów Archiwalnych, które odbyło się w 2019 r. w Koszalinie.

III. Inne formy działalności

W 2018 r. odbyły się dwa zebrania Zarządu Sekcji Edukacji Archiwalnej SAP: 27 kwietnia w Toruniu, 8 lipca w Koszalinie, podczas których dyskutowano nad bieżącymi zadaniami sekcji oraz planami działalności na rok 2020.

W 2019 r. odbyły się trzy zebrania Zarządu Sekcji Edukacji Archiwalnej SAP: 12 stycznia w Toruniu, 8 lipca w Koszalinie oraz 18 września w Lublinie, podczas których dyskutowano nad bieżącymi zadaniami sekcji oraz planami działalności na 2019 r.

W 2020 r. odbyły się dwa posiedzenia Zarządu Sekcji Edukacji Archiwalnej: 30 marca oraz 11 grudnia na platformie Microsoft Teams. Podczas spotkań dyskutowano nad sprawami bieżącymi oraz nad planem działalności sekcji w 2021 r. W czasie drugiego z zebrań przewodnicząca sekcji przedstawiła plany dotyczące organizacji Powszechnego Zjazdu Archiwistów Polskich w 2022 r., inicjując dyskusję na temat uczestnictwa sekcji w tym wydarzeniu.

W 2021 r. odbyły się dwa posiedzenia Zarządu Sekcji Edukacji Archiwalnej na platformie Microsoft Teams. Podczas spotkań dyskutowano nad sprawami bieżącymi, organizacją poszczególnych działań (zwłaszcza forum dyskusyjnego) oraz planem działalności sekcji w 2022 r. Ważnym zagadnieniem poruszonym w trakcie zebrań był także Powszechny Zjazd Archiwistów Polskich w 2022 r. i możliwość zaangażowania się w jego organizację Sekcji Edukacji Archiwalnej i jej członków.

W roku 2022 odbyły się cztery spotkania prowadzących zgłoszone na VIII Powszechny Zjazd Archiwistów Polskich w Łodzi w 2022 r. warsztaty. Dr hab. Marlena Jabłońska, dr Agnieszka Rosa, dr Hubert Mazur i dr Marcin Smoczyński przeprowadzą warsztaty zatytułowane: „Mówić, żeby nas słuchali – czyli o tym, jak popularyzować, by odnieść sukces”.

W 2020 r. przewodnicząca Sekcji Edukacji Archiwalnej dr hab. Marlena Jabłońska, prof. UMK została członkiem Komitetu Programowo-Naukowego VIII Powszechnego Zjazdu Archiwistów Polskich w Łodzi w 2022 r. i aktywnie uczestniczy w jego pracach, pełniąc także rolę moderatora sesji posterowej.

Doktor Tomasz Matuszak członek Zarządu Sekcji Edukacji Archiwalnej w 2020 r. przygotował cztery ekspertyzy i opinie wykonane na rzecz Narodowego Instytutu Samorządu Terytorialnego: *Rola i zadania archiwum zakładowego w samorządowych jednostkach organizacyjnych – zarys problematyki*, s. 13; *Rola i znaczenie Krajowego Centrum Edukacji Archiwalnej Stowarzyszenia Archiwistów Polskich w procesie ustawicznego kształcenia archiwistów – pracowników jednostek samorządu terytorialnego i samorządowych jednostek organizacyjnych*, s. 19; *Archiwa i ich klienci – użytkownicy zasobu w kontekście Strategii Archiwów Państwowych*, s. 12; *Zapewnienie efektywności zarządzania dokumentacją w jednostkach samorządu terytorialnego w świetle Strategii Archiwów Państwowych na lata 2010–2020*, s. 10.

Publikacje członków Sekcji Edukacji Archiwalnej odpowiadające jej profilowi, które ukazały się w latach 2017–2021 (wybór):

- Chorążyczewski Waldemar, *Świat wartości a etos zawodu archiwisty*, [w:] *Etos Zawodu Archiwisty. V Krajowe Sympozjum Archiwalne, Toruń 26 maja 2021*, red. W. Chorążyczewski, P. Gut, Warszawa–Toruń 2021, s. 13–22;
- Cołbecka Monika, *Jak przygotowani są użytkownicy do wizyty w archiwum – analiza porównawcza stron internetowych wybranych archiwów na świecie*, „Archiwa – Kancelarie – Zbiory”, nr 11(13), 2020, s. 45–72;
- Górak Artur, *O potrzebie dyplomatyki elektronicznej dla archiwistyki*, „Wschodni Rocznik Humanistyczny”, t. XVIII (2021), nr 1: *Nauki, dyscypliny i metody pomocnicze archiwistyki*, s. 41–80;
- Jabłońska Marlena, *System kształcenia archiwistów i zarządców dokumentacji w Polsce. Zarys problematyki i próba systematyzacji*, „Przegląd Archiwalny Instytutu Pamięci Narodowej”, t. 13, 2020;
- Konstankiewicz Marek, *Elementy prawne w przygotowaniu zawodowym archiwisty. Uwagi z perspektywy polskiej*, „Paginae Historiae. Sborník Národního Archivu”, t. 29, 2021, nr 1, s. 64–69;
- Konstankiewicz Marek, *Nauki prawne i administracyjne w warsztacie archiwisty*, „Wschodni Rocznik Humanistyczny” 2021, nr 1, s. 75–89;
- Kulecka Alicja, *Problemy badania postaw etycznych archiwistów. Wyzwania metodologiczne i źródłowe (1945–1989)*, *Etos Zawodu Archiwisty. V Krajowe Sympozjum Archiwalne, Toruń 26 maja 2012*, red. W. Chorążyczewski, P. Gut, Warszawa–Toruń 2021, s. 57–82;

- Kwiatkowska Wiesława, *Model programowy i sylwetka absolwenta studiów archiwistycznych w przeszłości i współcześnie*, [w:] *Etos Zawodu Archiwisty. V Krajowe Sympozjum Archiwalne, Toruń 26 maja 2021*, red. W. Chorążyczewski, P. Gut, Warszawa–Toruń 2021, s. 146–164;
- Kwiatkowska Wiesława, *Uniwersyteckie kształcenie archiwistów w Polsce. Wczoraj i dziś (1951–2019)*, Warszawa 2020;
- Matuszak Tomasz, *Funkcja edukacyjna archiwów w świetle polskiego prawa archiwalnego*, „Eksperytyzy i opracowania” 2021, nr 139, s. 1–7;
- Matuszak Tomasz, „Archiwa rodzinne” – inna forma działalności archiwów państwowych w zakresie indywidualnej i grupowej „świadomości archiwalnej” społeczeństwa, „Eksperytyzy i opracowania” 2021, nr 141, s. 1–8;
- Mazur Hubert, *Archiwa – pamięć – edukacja*, [w:] *Wielka zmiana, historia wobec wyzwań... Pamiętnik XX Powszechnego Zjazdu Historyków Polskich w Lublinie, 18–20 września 2019 r.*, t. 1, *Potęga historii*, red. J. Pomorski, M. Mazur, Lublin–Warszawa 2021, s. 561–571;
- *Nihil novi in historia? Materiały z XXV Ogólnopolskiego Zjazdu Archiwistów Studentów oraz XVIII Zjazdu Studentów Archiwistyki*, t. 1, red. Z. Jaśkowska-Józefiak, A. Łysakowska-Trzoss, Poznań 2021;
- Stępnia Władysław, Międzynarodowa Rada Archiwów na rzecz etosu zawodowego archiwisty, *Etos Zawodu Archiwisty. V Krajowe Sympozjum Archiwalne, Toruń 26 maja 2012*, red. W. Chorążyczewski, P. Gut, Warszawa–Toruń 2021, s. 95–112.

Wystąpienia członków Sekcji Edukacji Archiwalnej (odpowiadające jej profilowi):

- Górak Artur, referat na sesji plenarnej m.in. o tendencjach w kształceniu archiwistów w Polsce wygłoszony na międzynarodowej konferencji naukowo-praktycznej pt. *Документ. Архив. Информационное общество*, Moskwa, 13–14 października 2021 r., Organizatorzy: Instytut Historyczno-Archiwalny RGGU, Główny Zarząd Archiwów Obwodu Moskiewskiego;
- Matuszak Tomasz, „Archiwistyka – nauka i edukacja w długofalowej perspektywie”, międzynarodowy okrągły stół on-line w Kijowie (konferencja) zorganizowany przez Stowarzyszenie Archiwistów Ukrainy oraz Ukraiński Naukowo-Badawczy Instytut Archiwistyki i Źródłoznawstwa 12 maja 2021 r. – referat nt. *System kształcenia archiwistów w Polsce* wygłoszony w jęz. rosyjskim;
- Mazur Hubert, „Nauczyciel w archiwum? – kilka uwag o promocji oferty edukacyjnej archiwów w środowiskach oświatowych”, referat wygłoszony na IX konferencji z cyklu „Edukacja – Kultura – Społeczeństwo”

pt. „Nie tylko edukacja szkolna – spory o dydaktykę historii”, Wrocław 4–5 czerwca 2021 r.;

- Udział członków sekcji w V Krajowym Sympozjum Archiwalnym, Etos Zawodu Archiwisty, Toruń 26 maja 2021.;
- Dr hab. Waldemar Chorążyczewski, prof. UMK na konferencji w Mińsku w maju 2020 r. wygłosił referat „Archiwa rodzinne w Polsce XXI w.”, w którym nawiązał do możliwości wykorzystania archiwów rodzinnych w nauczaniu historii.